

Wirtualne Panoramy Krakowa

2010-07-14

RYNEK GŁÓWNY

Rynek Główny w Krakowie to jeden z trzech największych rynków w Europie. Każdy z jego boków mierzy blisko 200 m. Kształt placu pozostał niezmienny od 1257 roku, od czasu lokacji miasta za panowania księcia Bolesława Wstydliwego. Wytyczono wtedy wielki kwadrat, by krakowscy oraz podróżujący szlakami handlowymi kupcy mieli dość miejsca do handlu. Orientację na Ryнку Głównym ułatwia tradycyjny podział na cztery tzw. linie. Wraz z obowiązującą do dzisiaj numeracją kamienic wprowadzony on został oficjalnie w 1882 roku. I tak: linia A-B to bok Rynku między ulicami Floriańską i Sławkowską, linia C-D - między Sławkowską i św. Anny, linia E-F - między Wiślną i Grodzka, a linia G-H - między Grodzką i pl. Mariackim.

Na środku Rynku stoją Sukiennice, i choć Murowane kramy znajdowały się tam już w XIII wieku, to jednak obecny kształt renesansowego pasażu handlowego zawdzięczają Sukiennicom gruntownej przebudowie w latach 1556-1560. Główna hala otrzymała wówczas potężne sklepienie, przy krótszych bokach wybudowano loggie ze schodami, a cała budowla została zwieńczona attyką. Maszkarony attyki zaprojektował włoski rzeźbiarz Santi Gucci, zaś nad całością przedsięwzięcia pracował włoski architekt Jan Maria Padovano. Kolejnej znaczącej przebudowy Sukiennic dokonano w latach 1875-1879 pod kierunkiem Tomasza Prylińskiego (z udziałem Jana Matejki). Wyburzono wtedy kramy i budy, które przez lata "oblepiły" cały budynek.

Hala główna Sukiennic, tak jak przed wiekami, służy dziś handlowi (głównie kramy z pamiątkami, sztuką, biżuterią). Na parterze mieści się także słynna kawiarnia Noworolskiego, która zachowała częściowo modernistyczny wystrój z początku XX wieku. Piętro gmachu zajmuje galeria sztuki polskiej XIX stulecia, stanowiąca oddział Muzeum Narodowego w Krakowie. Można tu zobaczyć obrazy wybitnych malarzy, m.in.: Jana Matejki ("Hołd pruski", "Kościuszko pod Racławicami"), Józefa Chełmońskiego, Juliana Fałata, rodziny Kossaków.

Wieża Ratuszowa zbudowana została z cegły i kamiennych bloków; mierzy 70 m wysokości i ma przeszło półmetrowe odchylenie od pionu. Przykryta jest barokowym hełmem. Wejście do wieży prowadzi przez gotycki portal z herbem Krakowa i godłem Polski. Kamienne lwy pilnujące wejścia dodano w XIX wieku. Znajduje się tutaj oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. W 2003 roku po raz pierwszy po II wojnie światowej udostępniono turystom czwarte - najwyższe piętro wieży. Ekspozowany jest tam mechanizm XVI-wiecznego zegara. Z trzech balkonów można spoglądać przez lunety w kierunkach: południowym, wschodnim i zachodnim.

W północno-wschodnim narożniku placu stoi Kościół Mariacki. Przebudowany został na gotycką bazylikę w latach 1290-1300, a jej obecny wygląd to wynik następnych zmian, które nastąpiły w drugiej połowie XIV wieku. Od strony Rynku wznoszą się dwie wieże. Wyższą (81 m), zwaną Hejnalnicą, wieńczy pozłacana korona z 1666 roku. Co godzinę odgrywany jest z niej hejnał mariacki. Niższa wieża ma 69 m wysokości i

od początku pełniła rolę dzwonnicy. Najstarsze zapiski o hejnale granym z wieży kościoła Mariackiego pochodzą z 1392 r. Od roku 1927 codziennie w południe transmituje go na żywo Program I Polskiego Radia. Dzięki temu hejnał stał się jednym z symboli Polski.

Wewnątrz świątyni najcenniejszy jest XIV-wieczny, wyrzeźbiony z drewna, pokryty polichromią ołtarz Wita Stwosza (13 m wysokości, 11 m szerokości). Składa się nań 200 połączonych figur, wykonanych z lipowego drewna. Wit Stwosz pracował nad nim 12 lat! Dziełem mistrza jest także kamienny krucyfiks w barokowym ołtarzu prawej nawy. Prezbiterium kościoła ozdabiają wspaniałe witraże (trzy z XIV wieku), zaś wysoką na 28 m nawę główną wieńczy gotyckie sklepienie, które podczas XIX-wiecznej renowacji świątyni pod kierunkiem Jana Matejki pomalowano na ciemno błękitny kolor z setkami złożonych gwiazdek.

Od czasu powstania pierwszych budowli na Rynku jego poziom podniósł się w niektórych miejscach o ponad 5 m! Pod placem znajdują się olbrzymie, wciąż niezbadane piwnice. Tylko niewielka część - ok. 500 m kw. pod Wieżą Ratuszową - została odgruzowana.

Wiosną na płycie placu wyrastają dziesiątki kawiarnianych ogródków, w których można przyjemnie spędzić cały dzień albo całą noc. Przez okrągły rok Rynek Główny stanowi miejsce organizowania przeróżnych imprez. Niektóre z nich mają wieloletnią tradycję, jak np. czerwcowe intronizacje króla kurkowego czy harce Lajkonika, który na placu dostaje od władz Krakowa tradycyjny haracz. Są także zwyczaje o bardziej współczesnych korzeniach, przyciągające setki tysięcy osób - np. coroczna zabawa sylwestrowa na Rynku, zwykle największy bal w kraju.